

בית הדין לעבודה

בל 002530/08

בית דין איזורי לעבודה ת"א – יפו

תאריך: 16/08/2009

בפני: בפני כב' השופטת צדיק רות

נ.צ. - מר לוי אלכסנדר (עו')

נ.צ. - מר ליבר יגאל (מע')

בעניין: יחזקאל דניאל

התובע

עו"ד שירלי אלף

ע"י ב"כ

נ ג ד

בטוח לאומי - סניף תל - אביב

הנתבע

עו"ד וידנה

ע"י ב"כ

1

2

פסק - דין

3

1. ביום 10/07/07 הגיש התובע תביעה לקבלת קצבת שאירים. התביעה
 2. התקבלה בחלקה בהתאם להוראת סעיף 296 (ב) לחוק הביטוח הלאומי
 3. (נוסח משולב) התשמ"ה – 1985 (להלן: "החוק"). התובע הגיש תביעה זו
 4. במסגרתה עתר לתשלום הקצבה שלא על פי המועד הקבוע בחוק אלא ממועד
 5. פטירת אשתו המנוחה.

9

10

טענות התובע:

11

2. לטענת התובע, היה נשוי למנוחה אסתר דניאל משך כ-30 שנה ועד
 3. לפטירתה ביום 01/08/98.

14

3. המנוחה הייתה זכאית לקבל קצבת נכות מהנתבע, עד למועד פטירתה. מיד
 4. לאחר פטירתה הפסיק הנתבע את תשלום הקצבה מיוזמתו. על אף ידיעתו כי

16

בית הדין לעבודה

בל 002530/08

בית דין איזורי לעבודה ת"א – יפו

תאריך: 16/08/2009

בפני: בפני כב' השופטת צדיק רויט

נ.צ. - מר לוי אלכסנדר (עו')

נ.צ. - מר ליבר יגאל (מע')

- 1 המנוחה הלכה לעולמה לא שולמה לתובע גמלת שאירים ולא הובאה לידיעתו
2 זכאותו לקבלת הקצבה.
3
- 4 הזכאות לקבלת הקצבה נודעה לתובע באופן מקרי לאחר שיחה עם חבריו על
5 כן ביום 10/07/07 הגיש בקשה לקבלת קצבת שאירים. הנתבע אישר תשלום
6 קצבה בעד תקופה שאינה עולה על 12 חודשים שקדמו להגשת התביעה.
7
- 8 5. לטענת התובע בהתאם לסעיף 296 לחוק הביטוח הלאומי (נוסח משולב),
9 התשנ"ה – 1995 זכאי הוא לקבלת קצבת שאירים ממועד פטירת המנוחה
10 ביום 01/08/98. נסיבות מקרה זה מחייבות קביעה כי מועד הגשת התביעה
11 הוא מועד פטירת המנוחה או לכל הפחות המועד בו ידע הנתבע דבר פטירת
12 המנוחה.
13
- 14 6. הנתבע ידע כי המנוחה נפטרה בפרט משהפסיק ביוזמתו את תשלומי הנכות
15 ששילם קודם פטירתה. בנוסף הנתבע ידע דבר זכאות התובע לקצבת
16 שאירים אולם לא יידע את התובע. יתרה מכך, כעולה מכתב ההגנה המידע
17 לגבי הכנסות התובע הונח במלואו בפני הנתבע.
18 לאור חובת הנאמנות המוגברת המוטלת על רשות ציבורית כלפי האזרח היה
19 על הנתבע ליידע את התובע כי זכאי הוא לקצבת שאירים. משלא עשה כן, יש
20 לראות במועד פטירת המנוחה כמועד הגשת התביעה.
21
- 22 7. עוד טען התובע כי ידיעת הנתבע בענין זכאות התובע לקבלת קצבת שאירים
23 ושתיקתו מחייבת קבלת הקצבה אף אם לא הוגשה תביעה, כעולה מתקנה 5

בית הדין לעבודה

בל 002530/08

בית דין איזורי לעבודה ת"א – יפו

תאריך: 16/08/2009

בפני: בפני כב' השופטת צדיק רוית

נ.צ. - מר לוי אלכסנדר (עו')

נ.צ. - מר ליבר יגאל (מע')

1 לתקנות הביטוח הלאומי (הגשת תביעה לגמלה ואופן תשלומה), התשנ"ח –
 2 1998. חוק הביטוח הלאומי הינו חוק סוציאלי אשר בא להיטיב עם
 3 המבוטחים על כן מקום בו מתעורר ספק, יש לפרשו לטובת המבוטח. נוכח
 4 ידיעת הנתבעת והפסקת תשלומי קצבת הנכות יש לפרט המונח "רשאי
 5 המוסד" הנזכר בתקנה 5, באופן שיחייב תשלום קצבת השאירים גם אם לא
 6 הוגשה תביעה.

7

8

טענות הנתבע:

9

10 8. לטענת הנתבע, תביעת התובע לגמלת שאירים אושרה לתקופה שמחודש
 11 07/06 ואילך. לתובע נשלחה הודעה בענין זה ביום 09/08/07.

12

13 9. סעיף 296 (ב) לחוק הביטוח הלאומי קובע כי תביעה המוגשת למעלה מ-12
 14 חודשים לאחר היווצרות עילת התביעה לא תשולם בעדה גמלה לתקופה
 15 העולה על 12 חודשים קודם להגשת התביעה. לנתבע אין שיקול דעת בהפעלת
 16 כללי השיהוי האמורים בסעיף 296. יתרה מזו, כלל פסוק הוא כי אי ידיעת
 17 החוק אינה מהווה שיקול להארכת מועד.

18

19 בית הדין הארצי קבע כי, תקנה 5 אינה שוללת את הוראות החוק המחייבות
 20 הגשת תביעה ואף הדגיש כי הקבוע בתקנה קרי, תשלום גמלה ללא תביעה
 21 יכול להתייחס לגמלה מ"סוג מסוים". אין בידי בית הדין כל מידע אם
 22 המוסד עושה שימוש ברשות זו ואם כן, באלו גמלאות.

בית הדין לעבודה

בל 002530/08

בית דין איזורי לעבודה ת"א – יפו

תאריך: 16/08/2009

בפני: בפני כב' השופטת צדיק רויט

נ.צ. - מר לוי אלכסנדר (עו')

נ.צ. - מר ליבר יגאל (מע')

10. תשלום קצבת שאירים לאלמן אינה עניין אוטומטי. יש חשיבות לגובה
 2 הכנסות האלמן במסגרת קבלת החלטה בדבר זכאות ומשכך יש צורך ממשי
 3 בהגשת תביעה כנדרש.
 4
 11. יודגש כי טענות התובע כי הכנסותיו היו ידועות לנתבע אינן נכונות כלל וכלל.
 5 בכתב ההגנה קיימת התייחסות להכנסות התובע בשנים 1998 – 2002 אולם
 6 אין הדבר מלמד כי הנתבע ידע על כך במהלך השנים הרלבנטיות.
 7
 12. זכויות המבוטחים משולמות על פי חוק בלבד. בית הדין הארצי לעבודה קבע
 9 כי לא ניתן לחרוג מהוראות סעיף 296. בנוסף נקבע כי קצבת שאירים שונה
 10 היא מיתר הקצבאות וזאת משגזרת היא מתקופת אכשרה כאשר עסקינן
 11 במקרה של בעל מנחה, וממקום הימצאות הילדים.
 12

דיון והכרעה:

13. סעיף 296 לחוק קובע כדלקמן:

- 18 "א) כל תביעה לגמלת כסף, תוגש למוסד תוך שנים עשר
 19 חודשים מהיום בו נוצרה עילת התביעה.
 20 (ב) הוגשה התביעה אחרי המועד האמור בסעיף קטן (א),
 21 וקבע המוסד כי התובע זכאי לגמלה בעד התקופה
 22 שקדמה להגשת התביעה, תשולם לו הגמלה שהוא
 23 זכאי לה, ובלבד שלא תשולם גמלה בעד תקופה העולה

בית הדין לעבודה

בל 002530/08

בית דין איזורי לעבודה ת"א – יפו

תאריך: 16/08/2009

בפני: בפני כב' השופטת צדיק רות

נ.צ. - מר לוי אלכסנדר (עו')

נ.צ. - מר ליבר יגאל (מע')

על 12 חודשים, שקדמו בתכוף לפני החודש שבו הוגשה

התביעה כאמור...".

סעיף 5 לתקנות הביטוח הלאומי (הגשת תביעה לגמלה ואופן תשלומה),

תשנ"ח – 1998 כדלקמן:

"(א) על אף האמור בתקנה 1 רשאי המוסד לשלם גמלה מסוג מסוים בהסתמך על נתונים שבמאגר מידע, אף אם לא הוגשה לו תביעה.

(ב) המוסד רשאי לעשות שימוש במאגר מידע לצורך הוכחת זכות לגמלה, לצורך אימות פרטים ומסמכים המוגשים למוסד לענין תשלום גמלה, וכן לצורך שיפוי מעביד ששילם גמלה.

(ג) בתקנה זו, "מאגר מידע" – כהגדרתו בסעיף 7 לחוק הגנת הפרטיות, תשמ"א – 1981, ואשר נמצא ברשות המוסד".

14. ההלכה הפסוקה קבעה לא אחת בענין תשלום קצבה רטרואקטיבית כי:

"סעיף 296 (א) לחוק קובע כי תביעה לגמלה תוגש תוך 12 חודשים מהיום שבו נוצרה עילת התביעה. בקשר לכך נקבע בסעיף 296 (ב) כי תביעה שהוגשה לאחר המועד תשולם למפרע לתקופה של 12 חודשים בלבד. מדובר בהוראת 'שיהוי'

בית הדין לעבודה

בל 002530/08

בית דין איזורי לעבודה ת"א – יפו

תאריך: 16/08/2009

בפני: בפני כב' השופטת צדיק רוית

נ.צ. - מר לוי אלכסנדר (עו')

נ.צ. - מר ליבר יגאל (מע')

1 או 'התיישנות' אשר נועדה להמריץ את הזכאים להגיש
2 תביעתם סמוך ככל האפשר למועד היווצרות זכאותם לגמלה...
3 הוראה זו שבחוק מחייבת ואין המוסד רשאי לשלם גמלה תוך
4 חריגה ממנה". (ראו: עב"ל 162/07 אורי מור – המוסד לביטוח
5 לאומי, ניתן ביום 27/11/07; עב"ל (ארצי) 782/07 חגית יצחק –
6 המוסד לביטוח לאומי (ניתן ביום 05/05/09).

7
8 15. אין חולק כי הנתבע היה ער לפטירת המנוחה ואף הבהיר כי תשלומי גמלת
9 הנכות הופסקו מיד לאחר פטירתה. לשיטתנו, מקום בו יש בידי הנתבע מידע
10 קונקרטי (פטירת המנוחה) השולל זכאות לגמלת נכות, חובה על הנתבע
11 להציג בפני המבוטח מדוע נוסף בענין זכאותו לקצבה אחרת (קצבת שאירים)
12 עם פטירת זוגתו. בפרט, משעסקין בחוק סוציאלי אשר מטרתו חלוקת
13 הגמלאות לסוגיהן על פי קריטריונים סוציאליים לנזקקים בחברה לרבות,
14 אלמן.

15
16 16. התנהלות הנתבע בנסיבות מקרה זה, אשר מחד הפסיק את תשלום גמלת
17 הנכות ומאידך לא עדכן התובע בדבר זכאותו לקצבת שאירים, הינה
18 התנהגות שאינה ראויה, מנוגדת לחובת הגילוי ותום הלב החלות ביחסים
19 שבין המוסד למבוטח. בנוסף, מנוגדת היא ליכולת ייזום התביעה. ודוק,
20 איננו סבורים כי על הנתבע לחפש מבוטחיו לצורך הענקת גילמה אולם
21 בנסיבות מקרה זה, שעה שהנתבע ידע כי המנוחה הלכה לעולמה והיו בידיו
22 הנתונים הרלבנטיים על בסיסם הפסיק את תשלום גמלת הנכות, היה עליו

בית הדין לעבודה

בל 002530/08

בית דין איזורי לעבודה ת"א – יפו

תאריך: 16/08/2009

בפני: בפני כב' השופטת צדיק רוית

נ.צ. - מר לוי אלכסנדר (עו')

נ.צ. - מר ליבר יגאל (מע')

- 1 להביא לידיעת התובע ההליכים הנדרשים לצורך מיצוי זכויותיו עם פטירת
2 זוגתו.
- 3
- 4 17. עוד נבהיר כי סבורים אנו כי יש לאבחן נסיבות מקרה זה מפרשת חגית יצחק
5 (עב"ל 782/07 חגית יצחק – המוסד לביטוח לאומי, ניתן ביום 05/05/09) שם
6 לא הוכח כי הנתבע קיבל הלכה למעשה הודעה בדבר פטירת המנוחה.
7 בענייננו, הנתבע לא טען כי לא ידע דבר פטירת המנוחה אלא נהפוך הוא,
8 הובהר כי תשלומי גמלת הנכות הופסקו סמוך לפטירת המנוחה.
- 9
- 10 18. לכך מתווספת העובדה כי עדות התובע בפנינו בדבר אי ידיעת זכאותו
11 לקצבה אמינה ומהימנה היא. לא נעלמה מעניינו ההלכה הקובעת כי אי
12 ידיעת החוק אינה בגדר שיקול להארכת המועד ברם, משעסקינן בתביעה
13 מתחום הביטחון הסוציאלי ונוכח חובת הנאמנות של המוסד כלפיו
14 מבוטחיו, בפרט משבידיו מידע אשר עשוי להעניק למבוטח קצבה כלשהי
15 וביתר שאת משבוטלה גמלת הנכות אשר שולמה למנוחה בחייה, היה עליו
16 ליידע את התובע באופן מפורש דבר זכאותו לקבלת קצבת שאירים וחובתו
17 להגיש תביעה.
- 18 משלא פעל כך ונוכח נסיבות מקרה זה, אין להחיל את הוראות סעיף 296 (ב)
19 לחוק.
- 20
- 21 19. טרם סיום נבהיר כי, לא נשכחה מעניינו פרשנות תקנה 5 כי כפי שנקבע
22 בפרשת אורי מור אשר אינה שוללת הוראות החוק המחייבות הגשת תביעה.
23 עם זאת, ולאור נסיבותיו החריגות של מקרה זה כפי שפורט לעיל, ראוי לפרש

בית הדין לעבודה

בל 002530/08

בית דין איזורי לעבודה ת"א – יפו

תאריך: 16/08/2009

בפני: בפני כב' השופטת צדיק רוית

נ.צ. - מר לוי אלכסנדר (עו')

נ.צ. - מר ליבר יגאל (מע')

1 המונח "רשאי" הנזכר בתקנה כ"חייב" בתשלום הקצבה, גם ללא הגשת
2 תביעה.

3
4 20. לאור האמור לעיל, דין התביעה להתקבל.
5 הנתבע ישלם לתובע קצבת שאירים ממועד פטירת המנוחה ובהתאם
6 לזכאותו על פי הדין.

7
8 21. הנתבע ישלם לתובע הוצאות משפט בסך של 500 ₪ ושכר טרחת עו"ד בסך
9 של 1,500 ₪ אשר ישולמו תוך 30 יום מהיום אחרת, ישאו הפרשי הצמדה
10 וריבית כדין החל מהיום ועד לתשלום המלא בפועל.

11
12 לצדדים זכות ערעור על פסק הדין לבית הדין הארצי לעבודה בירושלים, תוך
13 30 יום מיום קבלתו.

14
15
16 ניתן ביום כ"ו באב, תשס"ט (16 באוגוסט 2009) בהעדר הצדדים.

17
18
19
רוית צדיק, שופטת

נ.צ. – ליבר יגאל

(מע')

נחתם ביום: _____

נ.צ. – לוי אלכסנדר

(עו')

נחתם ביום: _____

יקרה.

בית הדין לעבודה

בל 002510/08

בית דין איזורי לעבודה ת"א - יפו

תאריך: 16/08/2009

בפני: במני כב' תשומטות צדיק רוית

נ.צ. - מר לוי אלכסנדר (ע"י)

נ.צ. - מר ליבר יגאל (מע')

1 המונח "רשאי" הנוכח בתקנה כ"תייב" בתשלום הקצבה, גם ללא הגשת
2 תביעה.

3
4 20. לאור האמור לעיל, דין התביעה להתקבל.
5 תתבע ישלם לתובע קצבת שאירים ממועד פטירת המנוחה ובתנאים
6 לזכאותו על פי הדין.

7
8 21. התובע ישלם לתובע הוצאות משפט בסך של 500 ₪ ושכר טרחת עו"ד בסך
9 של 1,500 ₪ אשר ישולמו תוך 30 יום מהיום אחרת, ישאו הפרשי הצמדה
10 וריבית כדן חתל מהיום ועד לתשלום המלא בפועל.

11
12 לצדדים זכות ערעור על פסק הדין לבית הדין הארצי לעבודה בירושלים, תוך
13 30 יום מיום קבלתו.

14
15
16 ניתן ביום כ"ו באב, תשס"ט (16 באוגוסט 2009) בהעדר הצדדים.

17
18

נ.צ. - מר ליבר יגאל (מע')
נתום ביום: 17/8/09

נ.צ. - מר לוי אלכסנדר (ע"י)
נתום ביום: 17/8/09

בית הדין האזורי לעבודה תל-אביב
שעתק זה נכון ומתאים למקור

63/17/09